

آرامگاه کاشف السلطنه و موزه تاریخ چای ایران

لاهیجان یکی از قدیمی‌ترین و زیباترین شهرهای استان گیلان است که به "شهر چای" اشتهار دارد، زیرا چای‌کاری در ایران برای نخستین بار به همت "حاج محمد میرزا کاشف السلطنه چای‌کار" در سال ۱۳۱۹ هـ.ق در لاهیجان آغاز شد و به سرعت در این شهر و دیگر مناطق سواحل جنوبی دریای مازندران توسعه یافت.

بنای موزه تاریخ چای اسکلتی از بتون و سنگ تیشه در زیربنایی به مساحت ۵۱۲ متر مربع در انتهای خیابان کاشف شرقی لاهیجان و در دو طبقه در کنار برج، آرامگاه بنا شده است. لاهیجان مهم‌ترین مرکز کشت و تولید چای ایران بشمار می‌رود و کلمه چای در ایران با نام این شهر همراه است. قدمت استفاده از چای و کشت و تولید آن در جهان حدود ۵۰۰۰ سال می‌باشد، اما ایرانیان چای را نخست بعنوان یک ماده دارویی می‌شناختند و تا حدود قرن ۱۱ و ۱۲ (صفوی تا قاجار) نام آن را در کتابهای پزشکی و داروشناسی فهرست کرده بودند. البته هنوز هم چای به عنوان یک ماده دارویی مورد استفاده قرار می‌گیرد. انتقال چای

ابتدا از جاده ابریشم توسط چینی ها انجام می شد و به تدریج کشت و تولید آن در هندوستان رونق یافت و از راههای بازرگانی جنوب به ایران نیز وارد می شد. برای اینکه کشت و مصرف چای در همه طبقات عمومی شود سختی ها و محدودیت های زیادی کشیده شد تا سرانجام حاج محمد میرزا قوانلو ملقب به کاشف السلطنه به تشویق مظفرالدین شاه به این امر همت گمارد. کاشف السلطنه در سال ۱۲۴۴ هجری شمسی در تربت حیدریه به دنیا آمد. وی در ۱۶ سالگی به استخدام وزارت امور خارجه در آمد و با سمت دبیر دومی عازم پاریس شد و در رشته حقوق دانشگاه سوربن فرانسه به تحصیل پرداخت . سپس در سال ۱۲۷۲ هجری شمسی به عنوان ژنرال کنسول ایران به هند رفته آنجا علاوه بر وظایف محوله به یادگیری فن چایکاری و تهیه چای پرداخت. او طی دو سال شیوه کشت چای را با جدیت تمام فرا گرفت و با استفاده از موقعیت سیاسی خود توانست در مراحل مختلف ۳۰۰۰ اصله نهال چای و چندین صندوق تخم چای را به همراه نهال های دیگر به ایران وارد نماید. او که قبلا موقعیت و حاصلخیزی زمین های گیلان را بررسی

نموده بود لاهیجان و تنکابن مناسب کشت این محصول دیده ۹ و به همین سبب بذرها و نهال های چای را به این دو شهر منتقل نمود و نخستین باغهای چای در سال ۱۲۷۹ شمسی احداث گردید. امروزه کشت چای از تنکابن تا رضوانشهر تالش گسترش یافته است. چند سال بعد اولین کارخانه چای کشور به پیشنهاد کاشف السلطنه در مجلس تصویب شد. او کتابی به عنوان رساله دستورالعمل زراعت چای به چاپ رساند و به صورت عملی مراحل کشت و تولید چای - نحوه چیدن چای - انتخاب و درجه بندی - مالش خشک کردن و چشش چای را به کارگران آموخت.

سرانجام سال ۱۳۰۸ شمسی هنگام بازگشت از چین و ژاپن در حالی که تجربیات تازه ای به دست آورده بود، در راه بوشهر در یک حادثه کشته شد. به پاس رنج ها و تلاشهای وی، ۶ او را پدر چای ایران لقب داده اند. برای قدرشناسی از او جنازه وی به لاهیجان حمل شد و در آرامگاهی که خود زمین آن را خریداری کرده بود در میان مزارع چای طبق وصیتش به خاک سپرده شد. این مقبره در حال حاضر یکی از دیدنی های شهر است

که در کنار موزه تاریخ چای قرر دارد. این موزه در سال ۱۳۷۵ به همت سازمان میراث فرهنگی با شماره ۱۷۶۹ ثبت و تبدیل به موزه شد. این موزه از صبح ساعت ۸ تا ۶ غروب به غیر از دوشنبه ها برای بازدیدعموم باز است